

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIO Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger, 5.

PANORAMA ELECTORAL

¿Hi ha corrents?... ¿Hi ha corrents?...

CRONICA DE TEATRE CATALÁ

UNA INTERVIEW AB L' ISCLE SOLER

DESDE que 's comensaren á coneixer las *formacions* definitivas pera la temporada d' hivern dels nostres teatres catalans, per tot arreu ahont aquestas cosas se comentan s' ha sentit formular una pregunta:

—¿Y en Soler; ahont va en Soler?

Y mentres qualque interrogat ha respost ab ayres d' home que está en el secret de la qüestió, que 'l gran actor s' havia ja retirat, l' any passat, de l' escena per motius de salut, altres asseguran que aquest istiu el senyor Soler se passejava per la Rambla del Mitj á l' hora de las transaccions y que s' ofería á las empresas com qualsevolga altre company de fadigas.

L' evident contradicció que 'n resulta d' aquestas dugas respostas, esperoná la nostra curiositat, volguerem aclarir conceptes y ens semblá que pera aquesta operació cap aygua era tan á propòsit com la de la mateixa font y á n' ella 'ns dirigirem.

Veushoaquí el perquè de la nostra *interview* ab el famós genérich.

Y veushoallá, ara, el quán y el cóm.

* * *

Era un día de la senmana passada quan visitarem al senyor Soler en el seu domicili del carrer dels Gegants...

No 'ns calgué saber ni 'l número ni 'l pis de son hostatge pera trobarlo: ens l' indicá el primer vehí que escometerem preguntantli per *un actor*. Se veu que no n' hi viu cap més d' actor catalá al carrer dels Gegants. Podría viurehi un altre, però, per ara, está de viatge y no té domicili fixo.

Al trobarnos devant de l' eminent artista, mentres ell se posava las ulleras pera veure'ns millor, passejàrem una mirada rápida y superficial—mirada de periodista á la fi—pel nostre entorn.

Eram á l' estudi de l' actor: una pessa rica de

llum y decorada ab senzillesa; els mobles, el paper de las parets, la pintura del sostre y fins las cobertas dels llibres que hi havia sobre la taula-ministra de caoba, estaban coberts d' una patina d' antigor, d' un esgroguehiment que els feya venerables y armonisants. La netedat y el bon orde eran, després, las notas dominantas.

Quan el nostre *interviewat* ens pogué veure y re-goneixer, ens allargá la má efussiva y ens pregá que prenguessim seyent.

Agotadas las salutacions, exposarem el motiu de la nostra visita.

—¿Es cert que s' ha retirat decididament de l' escena, senyor Soler?

Somriqué ab aquell cayent d' aclaparada bonhomia que li es habitual, reproduhí aquell tich característich dels seus ulls trasant ab las ninas un arch, rápidamente, cap á l' indret d' hont li venía la claror, y digué:

—¡Ah, nol... ja veurá... jo li diré: Es cert que l' any passat me trobava un bon xich malalt y no 'm fou possible acabar la temporada al Romea...; però aixó no vol dir que jo no 'm senti ab ganas de tornar á l' escena; ¿me comprén?... Espero poder treballar molt, encare...

—¿Es cert, donchs, que las empresas de Teatre Catalá han prescindit de vosté pera las formacions d' enguany?...

—Aixó sí; ¿veu? aixó sí.

—¿No li han dit res?

—Absolutament res; y ellas no 's poden imaginar el mal que m' han fet. Jo 'm creya que 'ls quaranta anys y *pico* que duch de treball al Teatre Romea me donavan dret á la consideració que no he rebut!...

—Ab tot; en aquella casa s' ha cambiat l' empresa y la nova potser no se sent obligada...

—Veurá: no m' hi fico jo ab el cambi d' empresas; el cas es que á mí no se m' han tingut las consideracions que esperava. Perque qualsevolga que siga l' empresa catalana que actui allí, jo crech que, per atenció, m' havia de dir: «Anem á obrir el teatre; ja sab, per quan puga acceptarho, que allá vosté hi té un lloch». Ja n' hauría tingut prou ab aquesta satisfacció que 'm penso que mereixía després d' haver esmersat mitj sigle d' esforços constant en la nostra escena. Y lo que dich per mí ho dich pels altres companys que ab mí forman l' estol dels vells de Romea.

LA ENSENYANSA OBLIGATORIA ES UN FET

—Quántas vegadas deuen haver pensat, ara, vostés, ab *Els Vells* de l' Iglesias!

—Sí que hi havém pensat, però... veurá: es que els nostres joves burgesos no han pogut tenir el mateix punt de vista que 'ls del drama...; els vells obrers dels treballs intel·lectuals som lo contrari dels altres: som, com més vells, més experimentats, més bons, més útils... ¡Ah, no! No 'ns han tret del Romea els nostres anys, ens n' han tret altres qualitats...

Y aquí 'ns estenguerem en llargues consideracions. Després, tornant al tema del Teatre Catalá, parlarem de las noves orientacions que pren.

—El públich evoluciona,— digué 'l mestre;—quan vingueren els bufos de l' Arderius tots varem creure que 'l nostre públich protestaria aviat de las desvergonyidas obscenitats d' aquell genre... ¡y ara s' aplaudeixen obras sicalíptiques al costat de las quals las que 'ns donava l' Arderius eran visions d' en Graner! Aixó apart, crech estar en lo just si afirmo que 'l veritable Teatre Catalá es ben mort. En las obras d' ara no hi ha més que 'l llenguatge catalá...

Tampoch puch reproduhir, llealment obrant, unas digressions que segueixen á aquest incís. Al acabarlas ens trobém tractant de la direcció escénica y artística.

—Jo he preferit,— diu,—esser un bon actor á e-sser un mal director quan m' he convenut de que es impossible, regularment, fer bé abduas feynas...

—Si per allá l' any 60 l' haguessim tinguda,... no 'm trobaria ara com me trobo!

Parlarem, finalment, de la sanció del públich respecte de l' art dels passats y els presents.

—Tots els meus regoneixements son pel públich, —digué emocionat, en aquest punt, el nostre interlocutor.—D' ell he rebut las més afalagadoras probas de respecte y d' admiració. El públich ha estat sempre, per mí, el compensador de las empresas.

Y acabarem l' *interview*, quan s' ens ocorregué preguntar:

—¿Qué pensa vosté de las novas corrents d' art naturalista, al teatre? ¿En quín concepte té als prosélits de la nova tendència?

—¡Oh, oh!—féu el creador de cent personatges perdurables.—No sé si 's refereix als actors que parlan de la naturalitat en l' escena com de cosa nova... Si es així... veurá:

Féu com qui cercava una benévola fórmula d' expressió, contragué 'l cayent llavi inferior, avensá la testa venerable trayentla del clot que las carregadas espatllas li oferían y ritmant ab la má dreita la cadencia de las paraulas, agudas continuament com una seguida aclaració felissa, afegí:

—Desde 'n Viñolas, l' actor de Ferrán seté, que he tingut de director, fins á l' Enrich Borrás, passant per en Juliá Romea, en Villahermosa y altres, he vist constantment que tots els que ho fan bé ho fan de la mateixa manera. Deixis de modalitats innovadoras y atenguis á n' aquesta veritat axiomática.

*
* *

El senyor Soler avans de donarnos comiat ens féu objecte de tota mena de delicadesas.

Al sortir de la casa del vetera ilustre, sabíam ja á qué atendrens sobre la postergació dels vells de Romea y sobre altres punts de la nostra consulta qualque reproduhit aquí y altres omesos forsosament fins á donar certa incongruencia á l' *interview*.

El bon llegidor ja substituhirá aquestas omisiones ab la seva regoneguda perspicacia.

Y queya la tarde quan sortirem de la casa d' en Iscle Soler y del carrer dels Gegants, ahont no hi viu, per ara, cap més actor del Teatre Catalá, ni dels que treballan ni dels que, com ell, están en vaga.

D. CUCURULLA

EL PARALELO

(DÉCIMA)

Es el lloch de més bullici
que hi ha al Pla de Barcelona:
¿quí per ell, sols una estona
no ha sentit un bell desfici?
Amassats virtut y vici
en eix ríu del Paralel,
se confonen sens rezel
els que riuhén y els que ploran.
Es infern pels que l' ignoran
y pels que 'l coneixen, cel.

A. PIT

TORNEMHI!...

¡Brrroóom!... Un llamp—ó una calaixera; pel cas es igual—que cau als meus peus ab tot el seu corresponent estrépit. Aixó es lo que ahir, al llevarme, 'm semblá que m' havia succehit quan vareig sentir en

el cel-obert la veu barrinadora de la criada del segon:

«Carritera rial arriba,
carritera rial abajo...»

—¡Qué!—vareig dir, alarmat:—¿Ja tornan á ser aquí aquestos?

—Desde ahir vespre—va respondrem no sé qui de casa.

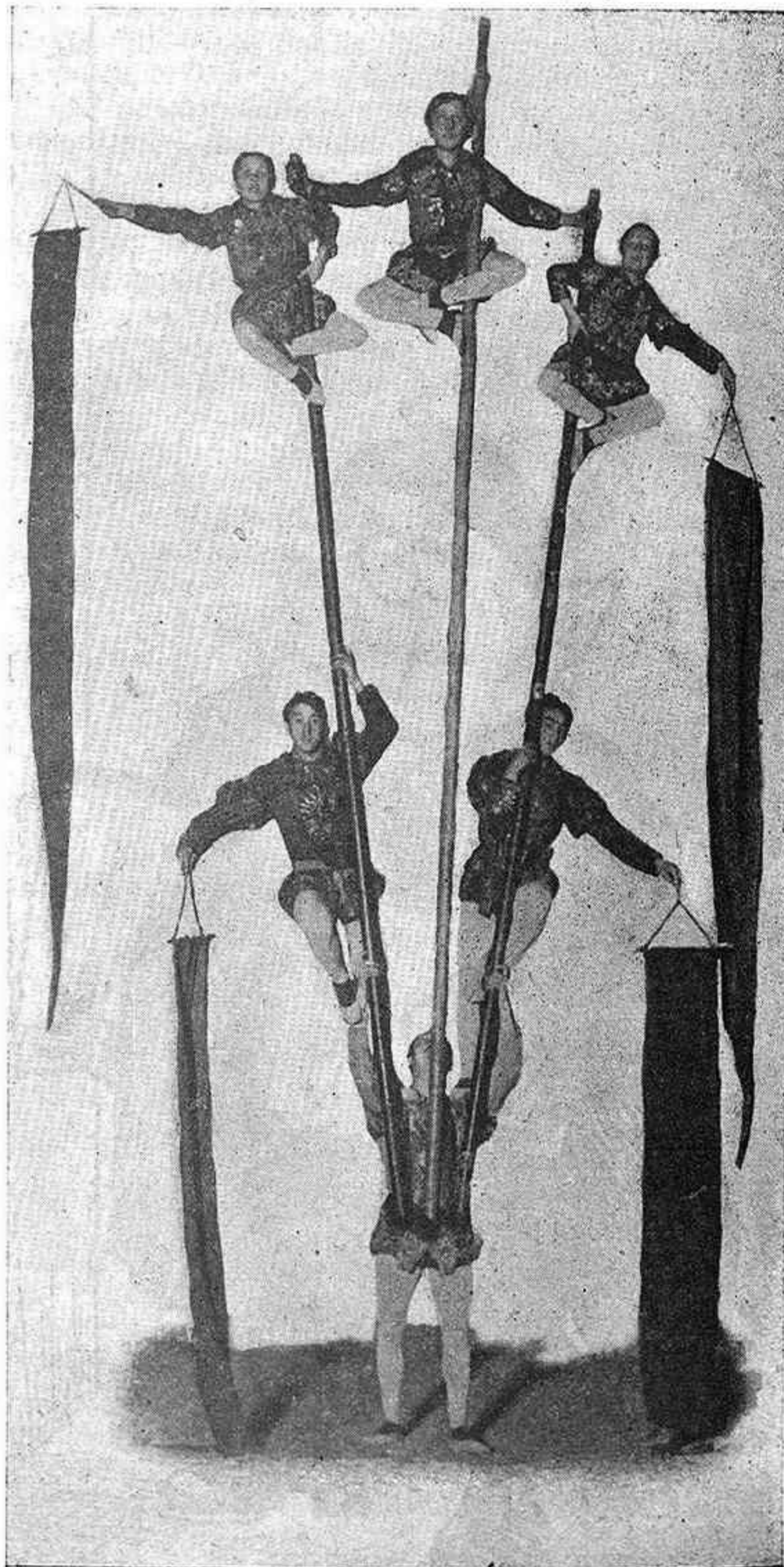
¡Ave María puríssima!..

Si en algun cas está justificat el crim, cap com aquest.

¿Pot concebirse torment parecut al que representa el tenir á sota una criada aragonesa que no sab més que una cansó y que tots els set días de la semana, sense respectar sisquera el descans dominical, la canta de cap á l' ayguera, de cap al rebost, de cap als fogons, de cap als mil diversos llochs ahont una criada laboriosa té 'l dret y 'l deber de posarse de cap?

«Carritera rial arriba,
carritera rial abajo,

UN ÉXIT AL «SORIANO»

Els acróbatas persas

UN ÉXIT AL «SORIANO»

Exercici perillós y de gran efecte.

lo primero que se encuentra
los postes del tiligráfo.»

A mi—entre nosaltres sigui dit—els aragonesos me son molt simpátichs. Aquella ruda franquesa, aquella amplitud de cor, fins aquell castís *pidiezi* ab que en temps normal amenisan tots els seus discursos, m' inspiran una atracció invencible que sense rubor confesso.

Pero ¿per qué totas las criadas que d' allí procedeixen, y si no totas, la de la nostra escala, han d' estar cantant sempre la mateixa cansó?...

«Carritera rial arriba,
carritera rial abajo...»

*
*

Quan el cel-obert de casa va sentirse per primera vegada la veu d' aquella xicota que acabava d' entrar á servir al pis de sota, ja 'm vareig veure perdut.

—¿Aquí una minyona aragonesa?—vaig dirme:—
¡Estém ben frescos!...

La meva profecia resultá desastrosament acertada.

El matí, apenas sortía el sol,

«Carritera rial arriba...»

Quan agafava el gerro per' anar á buscar la llet,

«Carritera rial abajo...»

A las nou, torna ab la *carritera*.

A las deu, *carritera* que te crió!...

Y á las onze, y á las dotze, y á las tretze, y á las catorze, *carritera* y més *carritera*...

Un día, perduts ja 'ls estreps, trech el cap al cel-obert y li crido:

—Noya, ¿que.li seria molt difícil cantar un' altra cosa, verbi-gracia alló de

«Baixant de la Font del Gat,

una noya, una noya...»!

ó alló altre que fa:

«Tengo dos lunares...»

Els PERSAS.—Espléndit número de la presentació d' esclavas.

Ni 's va dignar contestarme. Pitjor que aixó: per tota resposta, obrí de bat á bat la finestra, y...

«Carritera rial arriba,
carritera rial abajo...»

¿No n' hi havia per fer un disbarat?

* * *

Per fortuna els seus amos son gent que á las primeras calors ja marxan á fora, y l' endemá de Sant Joan, á punta de día, tancaren el pis y, carregats de maletas y sachs. de má, ells, la criada y la *carritera rial* van desaparéixer d' aquí ab rumbo á no sé quín poblet de l' alta montanya.

¡Quína felicitat aquests tres mesos!... ¡Cóm s' ha aixamplat el meu cor, deleytantse horas y horas ab el silenci d' aquest cel-obert, completament desembrassat de criadas y *carriteras rials*!...

Pero ¡ay! el benestar dura poch. Un día fa no més que 'ls del segon son aquí, y ja no sé las malediccions que he hagut de tirar á la *carritera rial* y als *postes del tiligráfo* que desde 'l matí al vespre omplen els àmbits d' aquest cel-obert, ahir tan apacible.

¡Y lo llarch que va, ara, aixó!... Fins Sant Joan del any que vé, si no es que 'ls del segon mudan de pis ó la criada no agafa una peste que se l' emporti.

¡Y encare dirán de la senmana trágical!... Alló, al menos, no va durar més que una senmana. ¿Qué no haig de dir jo, condemnat á sufrir quaranta y tantas senmanas de *carritera rial arriba*?...

De tal manera se m' ha atravesat la cansó que, sentintla, m' es impossible coordinar las ideas, ni escriure, ni llegir, ni acostarme ab serenitat la culle-
ra á la boca...

¿Senten?...

«Carritera rial arriba,
carritera rial abajo...»

Nadal... Es necessari pendre una resolució enérgica... ¿Quína?... No ho sé.

Nó, no ho sé!... Pero... si avuy ó demá senten dir

que á la meva escala hi ha hagut un *aragonecidi*, no se 'n extranyin... y fássinme el favor de callar.

En un cas tant de conciencia com aquést, jo per vostés també callaria.

MATÍAS BONAFÉ

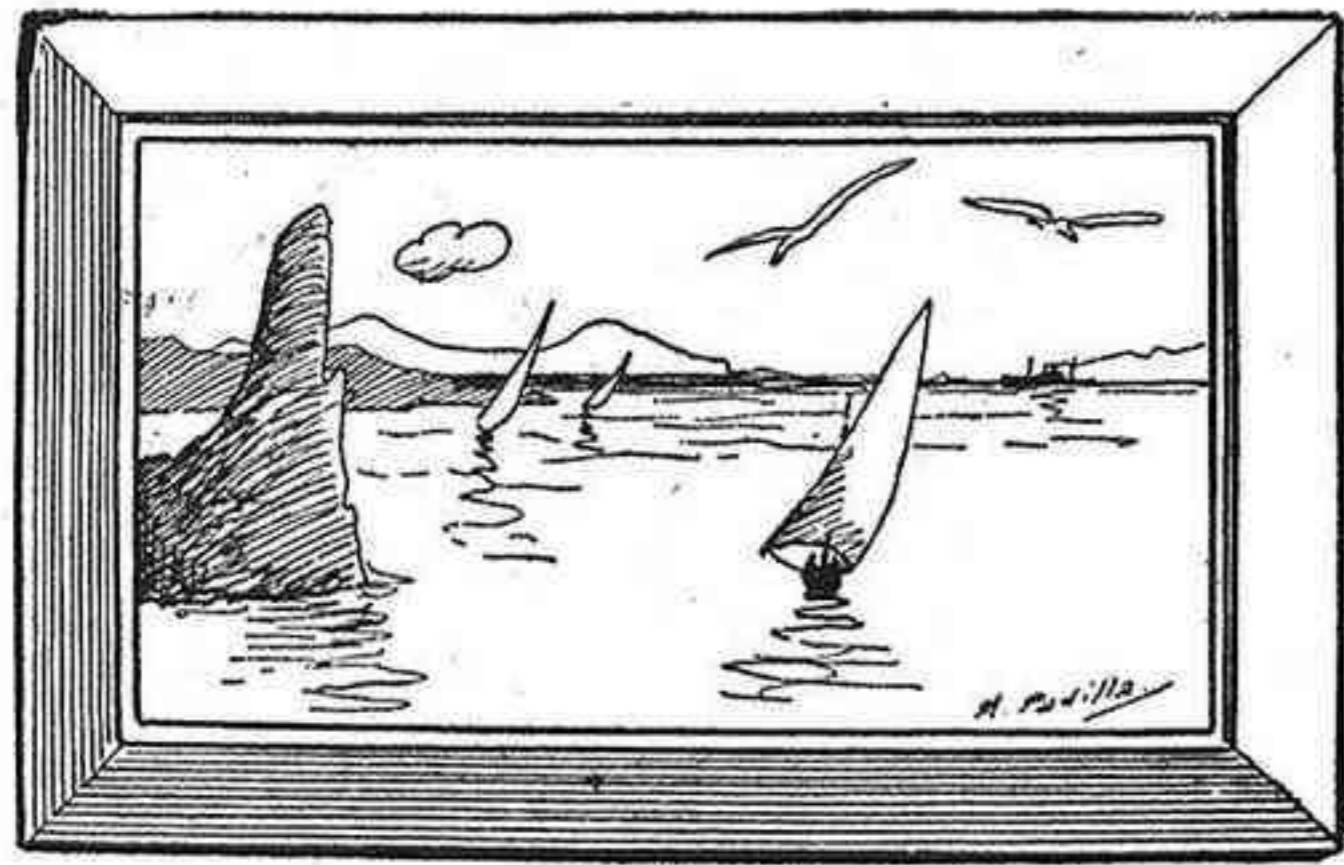
Hem de parlar d' eleccions

LA convocatoria-sorpresa de las eleccions provincials ha d' esser el tema obligat de la present crónica. Tothom de Barcelona que s' interessa per la política y per la vida pública parla aquests días de las properas eleccions, y forsós es que 'n parlém nosaltres als nostres lectors. Prou sabem que hi ha gent á qui la qüestió electoral, plantejada cada quatre días enutja un xich. Pero es que aquesta gent no está prou ben empapada de l' esperit civilista y educador de las lluytas en els comicis. Las campanyas electorals, las votacions y 'ls escrutinis son plats que 's menjan molt sovint en la taula de la política moderna. Y aquells que troban que 'l plat electoral els embafa, donan la proba de tenir en mal estat el paladar polítich, puig de lo contrari assaborirían l' excelent regust ciudadá de las incruentas batallas de las urnas.

Hi ha personas, á las quals tot cansa y tot carrega, que 'ls sembla amohinador, insufrible, aixó de que cada tres per quatre se celebrin eleccions, ab el seu corteig de mitins, de soflamas, de cartells, d' agitació, de barallas y de febre. Aquestas personas son del parer que ab una vegada de votar á la vida ja n' hi ha prou, y que s' haurían de votar d' un sol cop els regidors, els diputats provincials, els diputats á Corts y tota altra mena de cosa així.

Es degut aixó á que una bona part del nostre poble encare no s' ha acabat de convéncer de las exce-

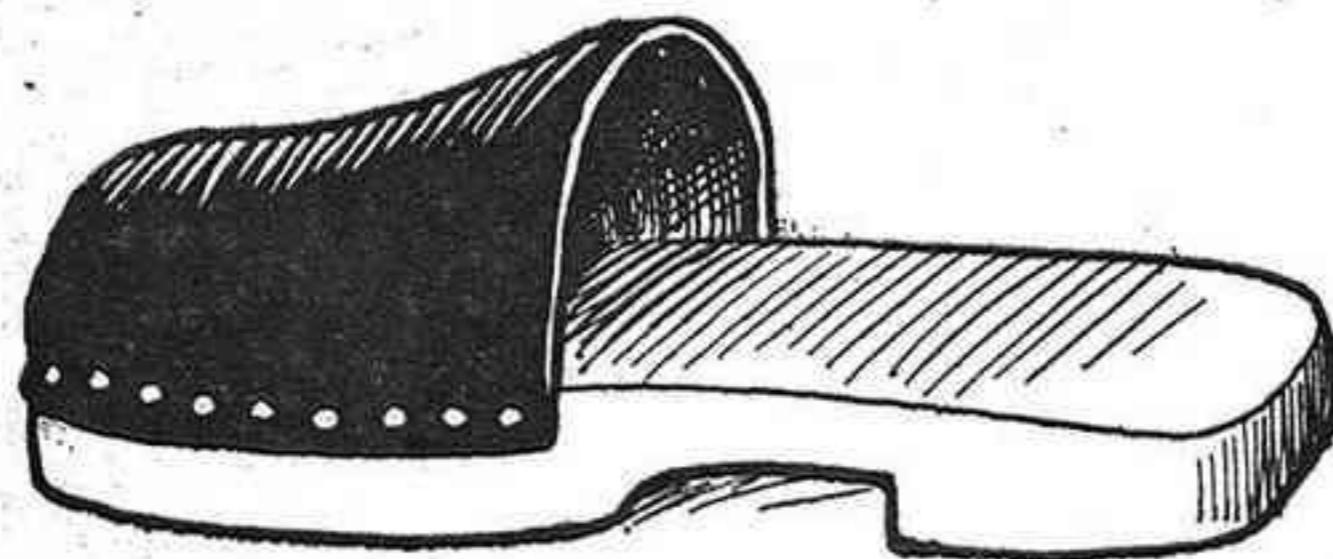
CROQUIS DE LA CAMPANYA DEL RIFF

Marina

Rostro-gordo

Un sok

Mar Xica

(Enviats pel nostre corresponsal especial.)

lencias del sufragi universal, malgrat las nombrosas apologías que se n' han vingut fent dels temps de la Gloriosa ensá en llibres, revistes, periódichs y discursos. Son en prou número els electors que van al colégi electoral de tant mala gana com van els noys al colégi de primeras lletras, porque no saben veure en el moment de votar un acte august de soberanía democrática, ni s' adonan que la blanca candidatura es una poderosa arma dels temps moderns, més efícas en certas ocasions que 'ls fusells maüser, que 'ls canons Schneider y que las granadas rompedoras del coronel Aranaz ab tota la terrible trencadissa que diuhen que fan.

Las lluytas electorals son un gran instrument de civilisació. Precisament per aixó hi ha 'l projecte de que tan aviat com el Riff estigui sotmés, se 'n vagi cap allá l' acreditat organisador electoral don Ferran Agulló (a) Pol, ab l' encárrech de preparar las kábilas pera las futuras eleccions ab vot corporatiu, establint en cada sok una oficina electoral. Se suposa que las eleccions han de ser empenyadísimas en el districte de Benibuifur.

* *

Si á darrera hora en Maura no té pietat de nosaltres, las eleccions provincials se celebrarán á Barcelona ab las garantías constitucionals suspesas, sense la llibertat de reunió, sense la llibertat de la premsa, sense altrás llibertats que la d' alabar la política del govern maurista y la de fer propaganda á favor dels candidats ministerials de la Lliga.

Els elements de l' esquerra catalana han gestionat l' aixecament de la suspensió de garantías. En Cambó, consultat sobre 'l cas, ha dit sense embuts de cap mena que ell es contrari á demanar al govern el retorn de la normalitat constitucional pera las exceptuadas provincias de Barcelona y Girona. La rahó que ha donat pera justificar la seva actitud mereix esser sapiguda, esbombada y pregonada per tots els nuncis municipals de la nostra terra. «El govern—ha dit—es el responsable de l' ordre, y no podém posar entrebanchs á lo que per conservar l' ordre fassi.» La teoria no pot ser més cómoda, encare que sigui ridículament absurda. Però tinguin compte 'l senyor Cambó y la Lliga, que es aquesta una espasa de dos talls. Si ara afavoreix els interesos polítichs de la seva colla, pot el día de demá partirla de mitj á mitj. Y contra tota mesura que 'ls governs prenguin, aquests tindrán motiu pera dir: «El govern considera que aixó es precís pera mantenir l' ordre, del qual es responsable, y per lo tant no hi ha dret á posarli entrebanchs.»

Es veritat que ni en Cambó ni la Lliga pensavan aixís en conflictes passats, com per exemple el tanqament de caixas y 'l 25 de novembre. Aquí está 'l secret de la política oportunista ó realista, ab la qual, segons declará al Parlament el propi senyor Cambó, la llógica no hi té que veure res.

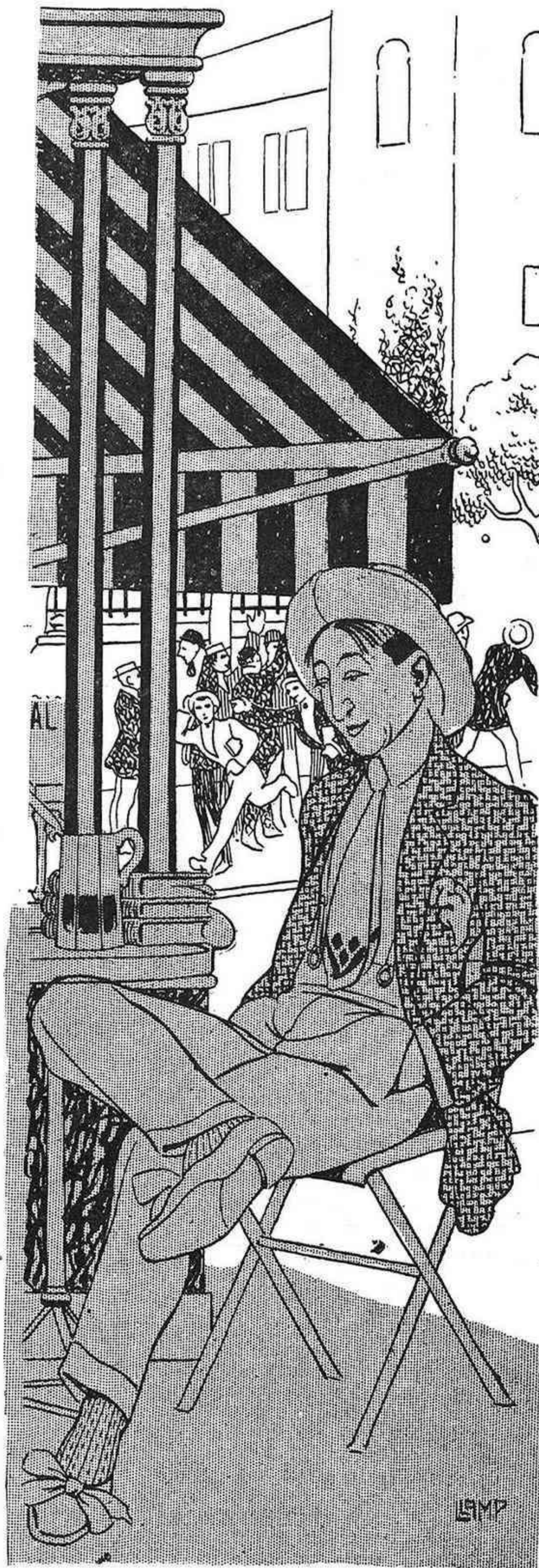
* *

¿Y l' esquerra catalana, que tan brillant victoria aconseguí en las passadas eleccions municipals?

Sembla segur que lluytará sola, com la darrera vegada. Nacionalistas-republicans, republicans de la ex-Unió, federals y progressistas formarán novament el bloch autonomista republicá, per més que dolgui al senyor Moles, al senyor Marial y á altres caracterisats republicans amichs de ballar á tota hora á la famosa sardana solidaria.

WIFRET

UN DE TANTS

—Buenol... Ja han comensat las classes... Ara sols falta que 'm comensin las ganas d' estudiar.

(De Heine)

En la volta blavenca del cel
hont fulguran encesas estrelles,
hi voldria posar un bes meu,
y regarho ab mas llágrimas tendras.

Son tos ulls els estels del atzar
que en las nits, quan enllá parpallejan
van tirantme graciosos saluts
dés la volta blavenca y serena.

Vers la volta blavenca del cel,
vers tos ulls, qu' en la volta s' encenen,
jo hi aixeco mos brassos oberts,
y oracions y pregarías floreixen.

Dolsos ulls, dolsas llums que brilleu,
deu el goig á n' á l' ánima meva...
Déixam, vida, que jo cap al cel
fugiré per besar las estrelles.

JOHANNUS

PRINCIPAL

L' inauguració de la temporada, que estava anunciada pera demá, sofreix un aplassament. Tindrà lloch el dimars ab *La prímpcesa llunyana*, obra de gran volada, de la que 'n tenim las mellors noticias.

La causa de dit aplassament ha sigut l' haverse convingut l' empresa ab el gran actor Enrich Borrás pera donar quatre funcions extraordinarias que s' han d' efectuar precisament entre 'l dissapte y el diumenge. Ditas funcions serán las següents: *Els Vells*, *Terra Baixa* y *El Mistich*, com homenatge del eminent artista als tres grans autors de casa.

En las de nit, per pessa, 's representará *La Santa*, de 'n Martí Giol,

CIRCO BARCELONÉS

Ha comensat la lluyta per la vida, ab el género de *chanteuses* y varietats, haventse encarregat de la direcció artística Mr. Royelel, de l' *Olimpia*, de París. Hi ha intenció de transformar aquest teatro en un veritable circul parisench en el que s' hi representará revistas y operetas cómic-sicalpticas, triadas entre lo milloret que s' estreni enllá dels Pirineus. Per ara 'ls aplaudiments més sorollosos se 'ls emportan els *Bellatzer*, gimnastas; la *Viotti*, estrella; la *Visconti*, una italiana que 's porta l' oli, y Mr. *Jaclis*, cómic acróbata.

Tindrém al corrent, als llegidors, dels principals debuts.

ROMEA

Després de l' estrena de *La Sospita*, pessa en un acte de 'n Labiche, arranjada per Lluís Pastor, que ja coneixíam fa un grapat d' anys per mediació de l' Aulés y que ha obtingut un bon éxit gracias á las gracias de l' obra y á l' excelent interpretació que li donan las senyoras Baró, Gotarredona y Soto y els senyors Aymerich, Sirvent, Lopera y Vives; després d' aquesta joguina que res té que veure ab el teatro catalá, va venir dilluns *L' Enigma*, comedia dramática en dos actes, de Paul Hervieu, traduhida per un tal Corominas y trasladada també anteriorment á l' escena castellana per no recordo qui. L' obra del académich francés está basada en el pecat d' adulteri y en ella s' hi predica el perdó com á fi moral. La comedia, apart d' alguns recursos incomprensibles, está ben construhida y arriba á interessar ab medis senzills y honrats. La trassa supleix sovint á la emoció, y el diálech, atapahit de pensaments encertats y d' ideas á la

moderna, enluhernant al espectador, emboyra á cada pas petites inverossimituts d' acció. Els actors foren tots aplaudits en sa tasca discretíssima, y en primer lloch las senyoras Fremont y Baró y els senyors Giménez, Guitart, Capdevila y Vehil. La presentació espléndida, com no 's pot demanar més.

—Demá, dissapte, s' estrenará una comedieta en un acte, *Las Germanetas*, original del nostre company de redacció Joseph Burgas.

TÍVOLI

Marxa triomfant del *Hip! Hip!* ab números nous y ab éxit creixent dels balls de *La Macarena*, excelent ballarina espanyola.

Dimecres debut de la aplaudida primera tiple Julia Velasco, la que s' ha encarregat dels principals papers en las obras *La Patria chica* y *La mala sombra*.

Pera demá s' anuncia la reproducció de la celebrada sarsuela *Gigantes y Cabezudos*, que intepretarán las principals parts de la companyía junt ab la citada artista Velasco.

NOVETATS

Dirigidas per l' intelligent mestre Perez Cabrero, varen tenir lloch, el passat diumenge, dugas audicions de la popular ópera espanyola *La Dolores*, de 'n Bretón.

Aquestas funcions extraordinarias, celebradas una á la tarde y altra á la nit, aportaren á l' elegant sala de «Novetats» nombrosa concurrencia que aplaudí als cantants y á l' orquestra.

S' hi distingiren las senyoras Gay y Tressols y els senyors Rosal, Marin y etc.

ELDORADO

La nova companyía de sarsuela está fent una brillant campanya. La veritat es que aquesta es, potser, la casa qu' está més bé de senyoras. Durant els vuyt días que acabém de transcorre, s' han representat ab beneplácit del respectable auditori las següents obras: *Las Estrellas*, *Las mil y pico de noches*, *El maestro Campanone*, *La revoltosa*, *Una vieja*, *L' alegría de la huerta* y *Mal de amores*.

La Carme Domingo, que debutá dimars, molt bé de veu y de lo demés.

Avuy, *La Viuda Alegre*.

GRANVÍA

Darrerament s' ha estrenat *La Comisaría* ab regular éxit.

El caball de batalla es, per ara, *El método Gorritz* que dóna molt bonas entradas y proporciona als artistes lluhiment y aplausos.

També 's representan ab éxit: *Los hombres alegres*, *Sangre Gorda*, *Los Granujas* y *Cambios Naturales*.

Probablement aquesta mateixa senmana s' estrenará la sarsuela *Viva la Libertad!*

NOU

La veritat es qu' es una monada, de alegre y sentida, la música de *La princesa del dollar!*

Per aixó no es extrany que ab aquesta afortunada opereta se sostingui tant bé la temporada.

—Tenim entés que molt aviat se reforstará 'l repertori d' aquesta companyía, una de las millors que avuy actúan á Barcelona, ab una nova obra del mestre Strauss que portará per títol *El Murciélagu*.

Avuy fós y demá festa.

CÓMICH

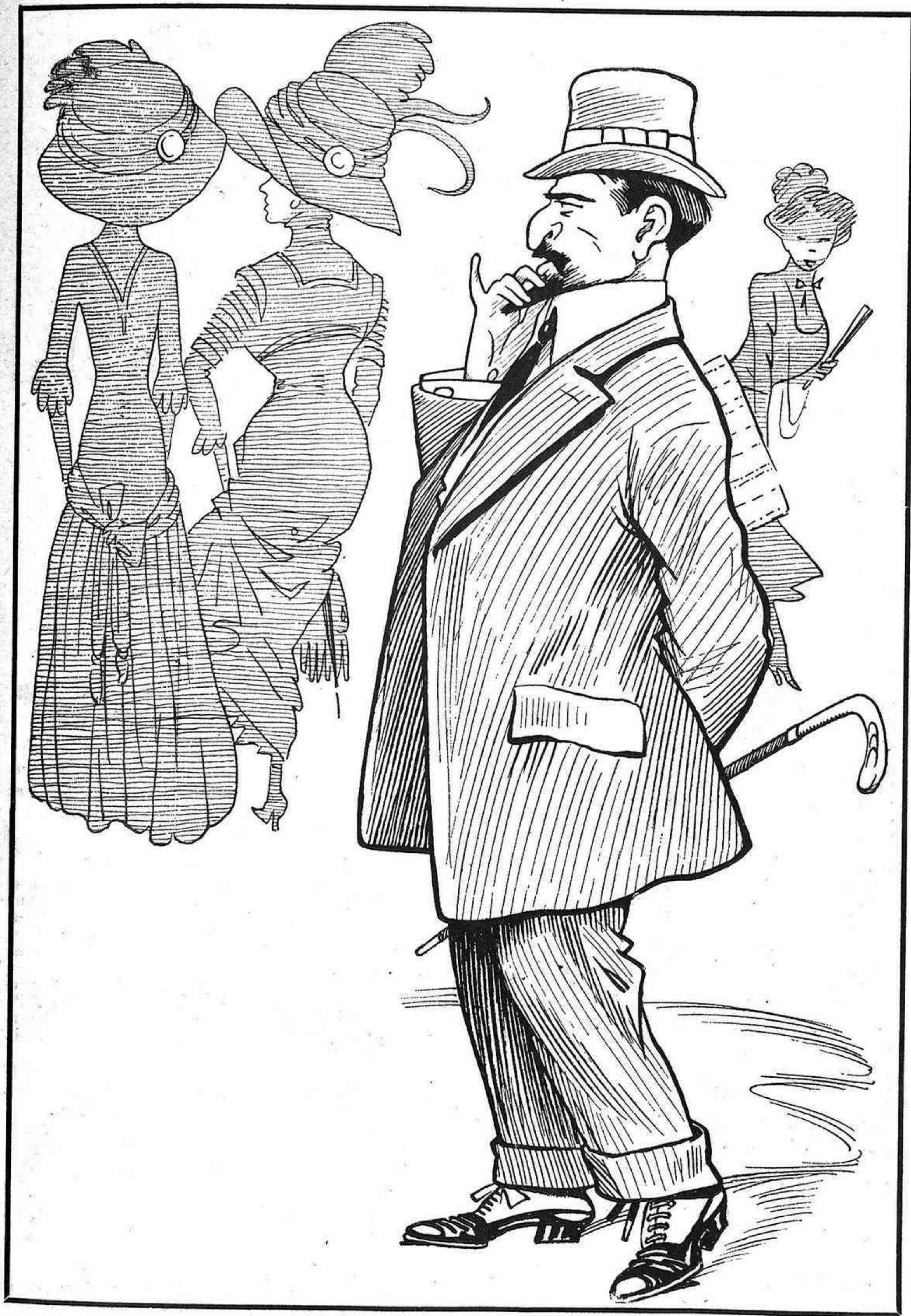
Aquí torna á esgarrapar *La Gatita blanca*, alternant ab pelícolas cinematográficas y ab altrás sarsueletas d' éxit, com *Los Miuras*, *El Chiquillo*, *Ruido de campanas*, y *El sombrero de plumas*.

Estrenos de importancia, zero.

APOLO

La historia de una mártir, melodrama en sis actes, basat en la celebrada obra de D'Ennery *Las dos mares*, es de lo milloret que, en el género, s' ha representat extra-muros. L' acció es tan intensament dramática, els personatges se 'ns presentan tant sobriament dibuixats, l' emoció brolla del diálech tant sincerament ingénua, que 'l bon públich no té més remey que abandonar el seu cor al capritxo del autor desde las primeras escenas. Exposit el drama ab claretat en el primer acte, no necessita ja l' in-

DOCTRINA CAMBONISTA

—A mí, la veritat, aixó de las garantías constitucionals no 'm preocupa gayre. ¿Per qué 'n necessito més jo de garantías?

terés del espectador altrás iniciacions; el calvari d'aquella mare que després de veures obligada á abandonar el fill, quan el vol recobrar, s'adona de que li han robat pera fer felissa á una altra mare, entra tant noblement á l'intel·ligencia dels humils que no precisan martingalas artístiques ni florida literatura pera que'l drama s'escorri com una seda fins al acabament.

Moltas son las situacions de veritable tensió dramática y to-tas ellas ben portadas, abundan-thi, además, frases inspiradas y de segur efecte.

Literariament considerada, l'adaptació ben acceptable y denota la trassa de un *bragat* escriptor, per lo que 'ns cal felicitar al se-nyor Artís.

L'execució, en general, regu-lar, posanhi el coll sobre tot las damas y el Sr. Parreño.

ARNAU

Avuy s'estrena un melodrama en sis actes, *La Resucitada*. Tin-dré el gust de felshi'n sis céntims y mitj la senmana entrant.

Durant la darrera vuytada s'han aplaudit *El Mistich*, *Odio de hermanos*, *Foc Follet* y *La novela de una mártir*, melodrama d'as-sumpto molt semblant al de la casa del vehí.

SORIANO

No deixin d'anar á veure 'ls *Persas*. Es un número que me-reixeria els honors de una cróni-ca, y sentim de debó que l'espai no 'ns sobri pera dedicarhi l'ex-tensió que 's mereix.

Els artistes persas resulta un espectacle originalíssim y está presentat ab una esplendidesa y un luxe pocas vegadas vist á Bar-celona. El seu fort es el treball acrobátich, y tenen tanta nove-tat els seus salts, els seus jochs d'equilibri y de forsa, las sevas evolucions y els seus balls, que 'l públich no 's cansa d'ovacionarlos.

Realment se tracta de un treball meritíssim de segu-retat y destresa que mereix ser vist.

PRADO CATALÁN

Dijous passat assistirem á l'estrena d'aquest nou tea-tro d'estiu, per cert molt boniquet y ben situat. Rodejat de jardins, ara que encare 's deixa sentir la calor, fa de bon estarhi perque hi corre l'ayre per tots quatre cos-tats. Per inauguració varen posar en escena la *Bohème* y ab aixó sí ja no hi estiguerem tan conformes, donchs fora l'orquestra que aná ajustada, els cantants deixaren bas-tant que desitjar. Per fortuna el dissapte varen rehabili-tarse ab l'*Aida*, en la que s'hi distingí la Sra. Juliá, á qui havíam ja aplaudit en anteriors temporadas en nos-tre gran teatro. Després de tres días de vaga, per ahir estava anunciada *L' Africana*, de quina representació parlarem la senmana entrant.

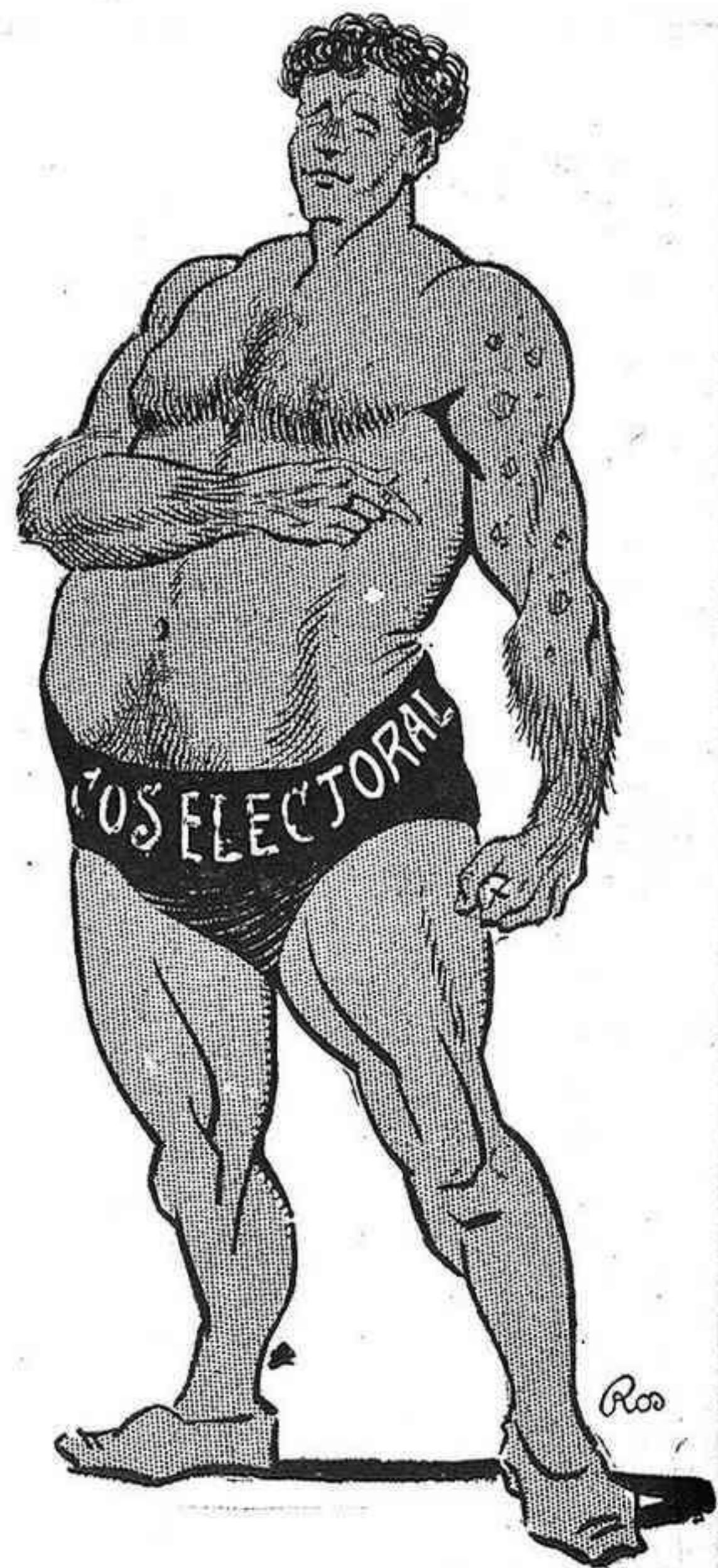
MODERN (GRACIA)

Actúa en aquest teatro una companyia dramática, baix la direcció del intel·ligent primer actor Sr. Olivar.

S'han donat ja algunas funcions, representantse cele-brats melodramas del teatro castellá, y pera demá, dissap-te, hi ha anunciadas las primicias de un drama purament actual y de gran espectacle titulat *El Reservista ó la to-ma del Gurugú*, original de Joseph M.ª Balmori, general del exercit filipí.

No hi faltarán patriotas.

SOBRE LA LLUYTA QUE S' ACOSTA

—¿Que quin será 'l resultat?... No puch dirli, senyora. Fins ara tota la forsa la tenia á l'esquerra; pero aquest cop, ja ho veu, la tinch una mica macada.

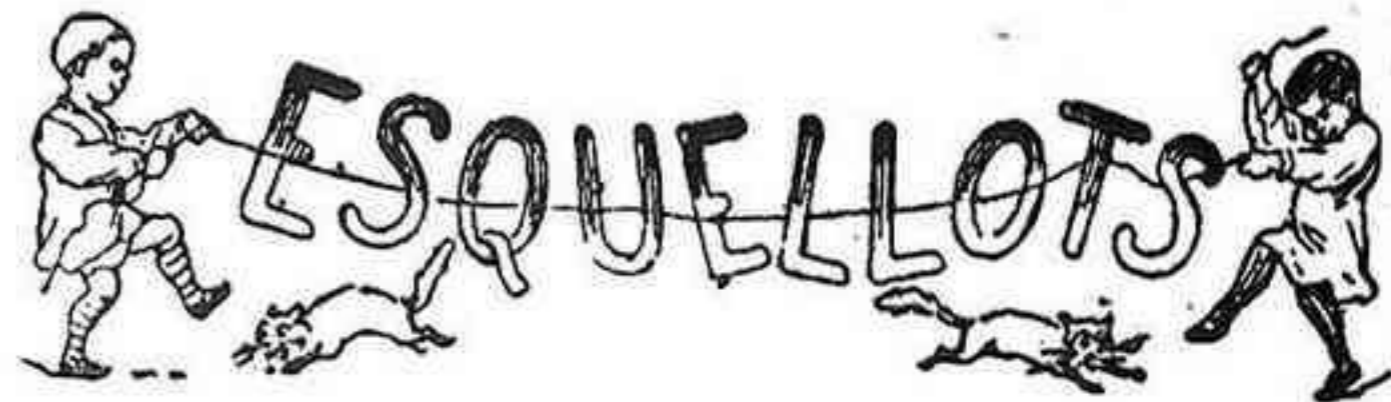
ATENEU CATALANISTA (GRACIA)

La comissió del teatro d'aquesta societat ens ha remés uns vistosos programas pera la temporada, que inaugura 'l día 10, en els que hi consta además de la llists de ac-trius y actors, dirigits per D. Pere Boquet y D. Francesch Grau, un triat y nombrós repertorio d'obras modernes y estrenas.

La funció inaugural tindrà lloch, com havém dit, diu-menge, representantse la famosa obra del immortal Pi-tarra, *Batalla de Reynas*, y la primera estrena 's donará 'l día 24 ab un drama de 'n Ramón Jofré, titulat *L' úl-tima pedra*.

Bona sórt y... una mica de respecte y consideració al Art els desitja el seu servidor,

L. L. L.

Sonata número... ¿quants?

S'ha presentat al Ajuntament un nou projecte pera la llimpiesa dels carrers y recullida de escombraries; pro-jecte que, com suposará el discret lector, es prácticich, hi-giénich, científich, benéfich y tot lo demés que solen ser els projectes que 's presentan á Casa la Ciutat... el día que 's presentan.

Y donchs ¿qué s'ha fet d'aquell magnífich carro-escombriayre que l'arcalde senyor Lluch, de divertida memoria, va passejar un día per aquests carrers, adornat com una núvia y acompanyat de la banda municipal?

Y ¿ahónt l'han arreconat aquell altre tren de llimpie-sa, tan solemnement ensajat á primers d'Abril d'aquest any, y un de quins principals elements era un carro «cerrado herméticamente por todas partes», com ab la serietat que 'l caracteriza digué l'endemá *El Diluvio* al donar compte del ensaig?

Abriguém la dolsa esperansa de que no hi haurá ningú que contesti á las nostras naturalíssimas preguntas.

Y esperém, además, conegudas las costums que á la Casa Gran imperan, que 'l projecte de llimpie-sa últimament presentat á l'aprobació dels nostres inefables edils tindrà la mateixa sòrt que 'l carro del ex-arcalde senyor Lluch y 'l que, segons *El Diluvio*, estava «cerrado herméticamente por todas partes.»

Ha quedat constituhit á Barcelona un *Club Taurino*.
No 's queixará, la gent sensata, de la llógica dels nos-

tres governants. A tancament d'escolas, obertura d'associacions toreras. Abaix els llibres! y Viscan las banyas!

Davant d'aquest retrocés,
¿qué fan els Tiberis Avilas?...
Deuhen pensar en las kábilas
y anyorar el seu progrés.

A confessió de part...

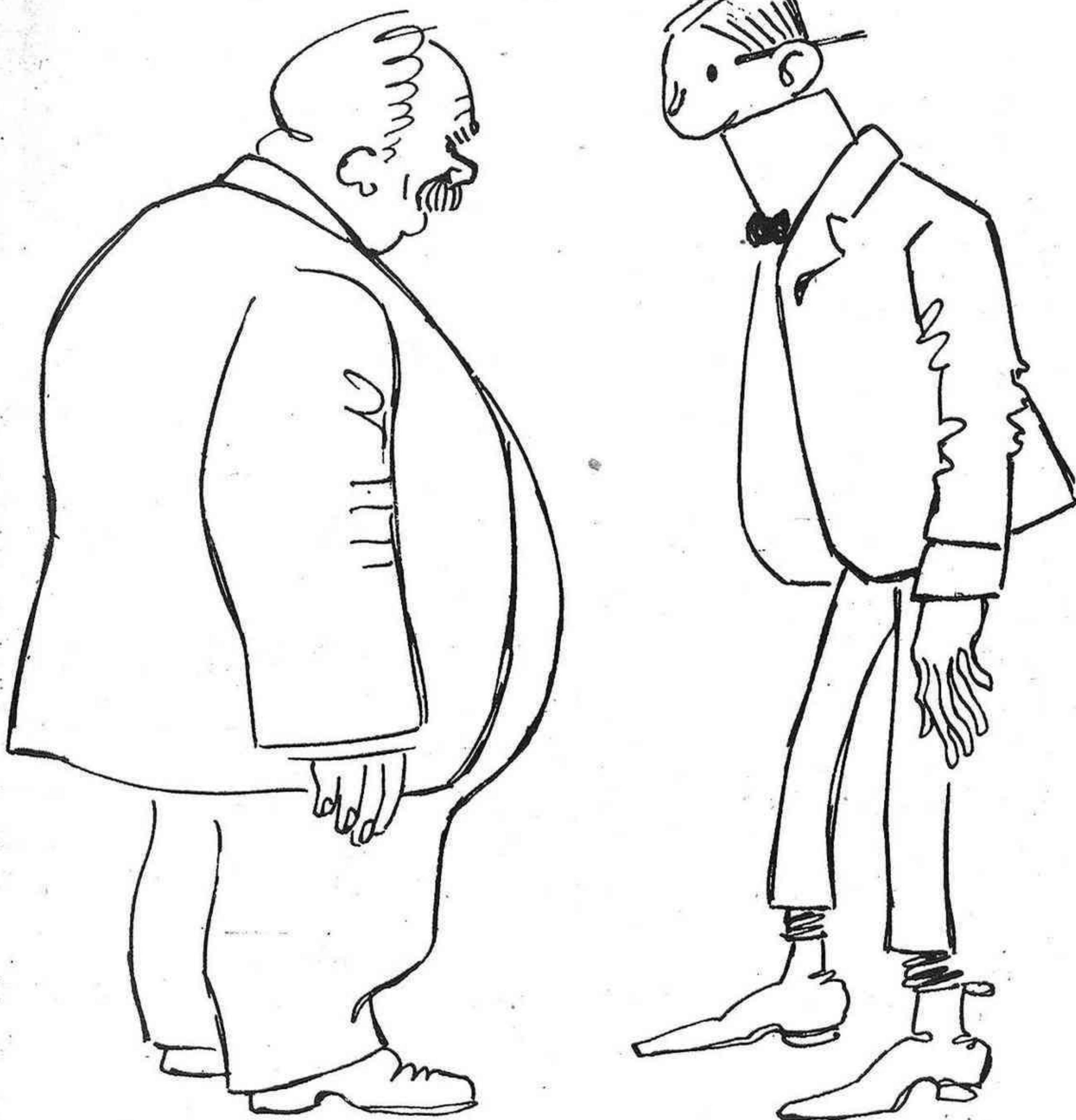
La Publicidad del dijous, celebrant la presa del Gurugú:

«Debemos todos felicitarnos del éxito de las operaciones, tanto porque significa el establecimiento definitivo de nuestra influencia en los campos rifeños, como por representar la toma del Gurugú la terminación feliz de la guerra en los campos de Melilla.»

La mateixa *Publicidad* dos días després, parlant del fet d'armas de Benibufur:

«El combate de que hablamos es un aviso para los que con cierta candidez daban por terminada la campaña el día de la toma del Gurugú.»

À LA REDACCIÓ DE «LA VEU»

—Senyor Casellas, no hi ha original pels fets vandèlichs.
—Inventeu los, home!... ¿Per qué serveix la imaginació?

UN DUPTE

—Vosté potser ho sabrà. El mort ¿quí es? ¿El general Vicari ó 'l Vicari general?

Ja ho sab, donchs, *La Publicidad* del dijous.
La Publicidad del dissapte l' acusa d' haver procedit
 ab candidés.
 ¡Una auto-atrapada en tota regla!

A Lyó s' ha celebrat el Congrés «del Fret», en el qual
 han pres part més de quatrecentos delegats que no se sab
 si van parlar calorosament en defénsa dels respectius
 temas.

Aquesta vegada l' Atracció de forasters ha dormit. Ab
 la xafogor que encare hi ha á Barcelona, un Congrés «del
 Fret» s' hauria fet molt més interessant que 'l d' Espe-
 ranto, que tant va fer suar á n'els que no hi entenen pilota.

Delicias de can Garlanda.

Desde fa molt temps la Corporació municipal
 pendent al Tribunal Suprém un litigi importantíssim
 sobre quantitats que l' Estat reclama á Barcelona y que,
 segons noticias, representan una suma bárbara.

Pero com que 'ls nostres edils ho arreglan tot de tan
 bella manera, ha ocorregut que, á pesar de tractarse d'
 un assumpto de tanta trascendencia, fins vintiquatre ho-
 ras avans de celebrarse la vista no s' ha enterat l' Ajun-
 tament de que 'l plet anava á fallarse, ab la circumstancia
 agravant de que 'l nostre advocat, qu' es el senyor Sol
 y Ortega, no acudia al acte y 'ns quedavam, per lo tant,
 completament indefensos.

¿Pot donarse un quadro administratiu més espatarrant?

Lo que succehirá ara, ho sabém perfectament. Succe-
 hirá que perdrém el plet y que la desdixada Barcelona
 haurá d' afegir aquest nou gep als molts altres geps que
 contínuament li surten.

Lo que ja no sabém tan bé es de qué serveix aquest
 senyor Morayta y Serrano, agent del Municipi á la Cort,
 ni quína utilitat té el bonich sou que anualment li paga

la ciutat pera que vigili la marxa dels seus plets y 's mi-
 ri ab interés els seus assumptos.

Llegim:

«Durante la madrugada de ayer fué detenido por la
 guardia municipal un sujeto de veintidós años de edad,
 que estaba durmiendo en un portal de la calle de la Di-
 putación, y en poder del cual se halló un revólver.»

Y ahónt el tenia 'l revólver? A la tauleta de nit?

Entre 'ls noranta quatre pobres recullits aquests dar-
 rers días pels carrers de Barcelona, hi ha, segons *El Li-
 beral*, «un joven decentemente vestido, que para atraer
 la atención del público, se deja caer en los bancos de los
 paseos, suspirando hondamente y derramando abundan-
 tes lágrimas, el cual, una vez ha conseguido formar co-
 rro, suele arrancar buen golpe de limosnas.»

Vaja, un imitador del *trust* de la premsa madrilenya,
 pero ab més xiripa que 'l *trust*.

Perque aquést, á pesar dels seus *hondos suspiros* y las
 sevas *abundantes lágrimas*, ni ha pogut atreure l' atenció
 del públich, ni ha lograt formar *corro*, ni ha conseguit
 arrancar altra cosa que una carabassa de tamanyo més
 que regular.

Tot cambia, tot se renova, tot, sobre tot, evoluciona.

Un «Ateneu Catalanista de Gracia» —*catalanista*, ciu-
 tadans! ha celebrat al Parch Güell un festival á bene-
 fici dels soldats que lluytan á Melilla.

Y com si aixó sol no fos prou tractantse d' un Ateneu
Catalanista, els cartells anunciadors de l' esmentat festi-
 val estaven redactats en castellá.

*Muy bien, señores del Ateneo Catalanista. ¿Dónde han de-
 jado ustedes los Segadors? En un rincón pá que el polvo se
 los coma? Qué esperan ahora para cambiar la estatua de
 don Rafael de Casanova por una de don Clodoaldo Piñal?*

A n' aquest pas, es segur que veurem una badellada organisaada ab el mateix fi benéfic, actuanthi d' espasas en Martí y Juliá y en Pla y Armengol, y el «Catalunya Nova» cantanhi la Marxa de Cádiz.

Cosas veredes del Cid... que diria qualsevol de la Junta del Ateneu Catalanista de Gracia.

Segons explica un periódich, s' ha constituhit á Ca la Ciutat una Comissió municipal «que—copiém textualment—estudiará la conveniencia de estudiar la aclaración de algunos preceptos de la actual legislación de Ensanche.»

Ara siguin franchs: ¿qué se 'n ha de dir d' uns senyors que s' entretenen *estudiant* la conveniencia d' *estudiar*?
¿Gent estudiosa ó gent que necessita anar á estudi?

Durant un parell de días de la senmana passada, una sola paraula corria per Barcelona: Gurugú.

Gurugú per quí, Gurugú per llá, tots els llabis deyan lo mateix, fins els llores, fins en Vila regidor, encare que algú se sorprendi de que ell digués una paraula.

Entre un rotllo d' alts empleats, periodistas y regidors, á Cala Ciutat se comentava 'l gasto que 's feya de *ggg* á Barcelona, que deixava petit al que una senmana ó dugas avans s' havia fet de *kklc* y *jjj*, quan un d' ells va dir á n' en Santamaría:

—Veyám si vosté sab dir que 'ls gurugurisadors que 'ns han gurugurisat son uns bons gurugurugurisadors.—
En Santamaría ho va probar una pila de vegadas y

may va podersen sortir. Li privava la corbata, prenda á la qual, desde qu' es regidor y en gasta, ha agafat l' afició boja que fa anys hi té en Miquel Utrillo.

Els periodistas d' Espanya que valen una mica, están de desgracia. Per tot topan ab en *Farfarello*... Está tan gras!

Basta que qualsevol d' ells fassi una proposició, porque ell s' hi adhereixi. Si es una afirmació, la suscríu. Si es un dubte, el manté. Si es una censura, també ell censura... la qüestió es donar voltas á lo que 'ls altres diguin, que així s' estalvia saber pensar.

Aixó es causa de que se 'l trobin sempre per tot, y de que alguna vegada, per llástima, fins algun d' ells l' anomeni.

Alashoras en *Farfa* s' engreixa, s' engreixa, llegeix trenta vegadas l' alusió, y cada vegada s' arrodoneix més la seva figura greixosa de *Falstaff*.

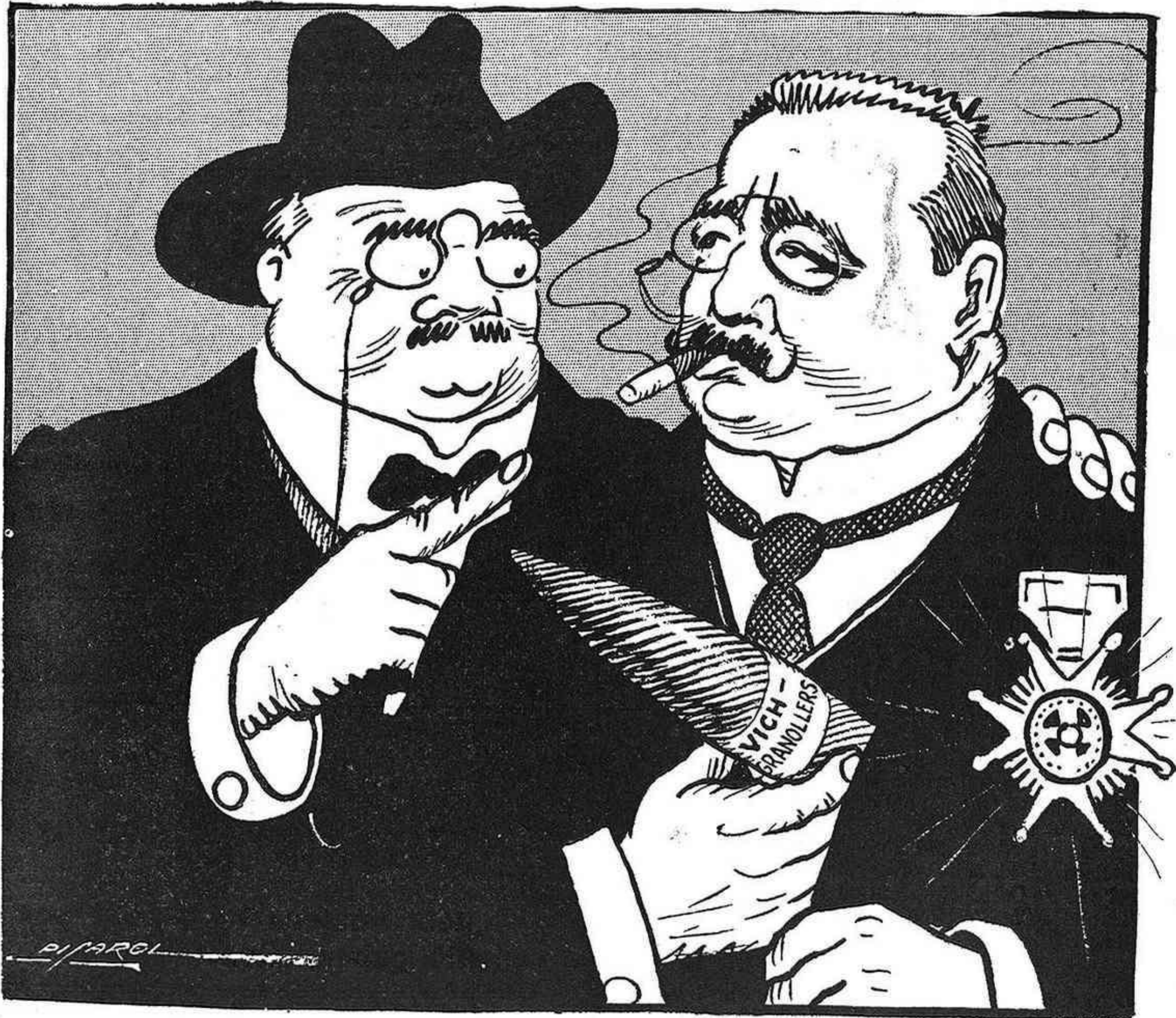
Els periódichs que publican informació gráfica de la guerra segueixen burlantse dels lectors de bona fé.

Mirin lo que diu el corresponsal d' un diari madrileny á Ceuta:

«Hace pocos días aparecen en un periódico español con ilustraciones dos retratos, entre una pequeña columna que titula «El sultán y el Rogui».

»Efectivamente, el que aparece de sultán es el escribano de la Aduana de Tánger, Sid Larbi Aharrán, y el que representa al Rogui es Sid-Al-lal Ben Abbó, ex-go-

VIGILIA D' ELECCIONS PROVINCIALS

—Senyor Prat de la Ribra: ¡Ja ho sab que se li acaba la breva?

—Aixó ray!... Miri, ja 'n tinch un altra de preparada á punt d' estrenar.

D' AQUÍ ALLÀ, D' ALLÀ AQUÍ... Y VICE-VERSA Y VERSA-VICE

—Aquesta es l'única feyna dels arcaldes de Barcelona.

bernador de Casablanca, que Darío Pérez describe en 18 de Septiembre de 1907, en ocasió de visitarle, y al que dedica un artículo, en la página 116, en su libro «Ocaso de un sultán».

»En otro periódico ilustrado aparece otro Rogui, de barba y contextura distinta á Ben Abbó, sentado en una alfombra con las «babuchas puestas», lo que es una irreverencia que delata judío ó cristiano.

»En un diario se dice «Kaid de Quebdana saliendo á recibir á las tropas», y presenta una reproducción de una vista de la Villa Comandari de Ceuta, con Sid Mohamed Saide, que reside en Tánger y que jamás estuvo en Quebdana ni ha salido de la zona de Tánger, Ceuta y Tetuán, ni es kaid.»

D' aixó en diuhen informació gràfica.

Cada fotografia es una *rifada*.

¡Es clar, com que 's tracta del *Rif*!

¿Qué dirán els que van votar als regidors radicals, després d' haverlos vist entregarse á las manifestacions patrióticas del senyor Coll y Pujol? Si va passar lo que va passar perquè uns quants s' oposavan á que 's fes guerra, ¿á qué ve ara confessar que va d' alló més bé?

Els catalanistas de *La Veu* pera cambiar d' opinió han sabut passar uns quants anys y parlar de *catalanización d' Espanya, d' evolució, de període constructor, etc.* Però 'ls radicals no tenen cura. Ahir contra la guerra, avuy á favor. Cambiarían cada día de camisa si no fos que presumen de descamisats.

Y d' aixó se 'n diuhen *convicciones*? Qué dirán las *damas rojas*? Y els assistents en aquell mitin del carrer de Mercaders que van cridar *embustero* á n' en Pich porque no 's declarava francament contrari á la guerra?

Esperém que *El Progreso* ens ho aclareixi així que surti, si surt. Y que qui ho posi en clar sigui en Durany y Bellera, ab els seus versos, als que podría posar música el mestre Castells, aprofitant la de *La Vuelta del Cau-dillo*, que sería llástima que restés inédita, després de tantas trifulgas.

Durant el transcorregut mes de Setembre, la guardia urbana ha prestat nada menos que 1,213 serveys al públich de Barcelona.

Y ab tanta facilitat com podía haver arribat fins al 1,214!

¿Cóm?

Cambiantse la guerrera vermella, destenyida y arrugada, per un' altra de soferta y ayrosa.

Sería un servey més que li hauría d' agrahir el ciudadá Bon Gust.

Al carrer de Fernando, un matrimoni s' atura davant del aparador de una modista de barrets.

La senyora:

—Mira, veus,... aquell m' agradaría... Ab aquell sombrero semblaría deu anys més jova...

El marit:

—Ah, si es aixís,... com-prate'n dos!

Llegim en un diari local:

«Aquest any, á Las Corts, hi haurá festas extraordinarias: sardanas, xeflis, envelat, concerts, ballaruga y gatzara en gran.»

Vet'aquí l' afició de 'n Cambó á anarhi, á *Las Corts*!...

—Quín somni més horros!—d'fu un borratxo al municipal que acaba de desper-tarlo.

—¿Qué haveu somiat, mestre?

—Que 'm trobava en una isla.

—¿Y aixó es horros?

—Vosté dirá!... Un home com jo, trobarse tot voltat d' aygual...

QUENTOS

Un literat molt dolent entra al café.

Després d' haverse fet servir un doble de cervesa, pregunta al mosso:

—¿Vol fer l' obsequi de portarme tinter, ploma... y tot lo demés que 's necessiti pera escriure?...

Al cap de poch rato el dependent se presenta ab els objectes indicats y ademés una *Gramática de la Llengua*.

—¿Per qué me 'l porteu aquest llibre?—fa 'l parroquí.

El mosso ab gran senzillés y molt aplom:

—Oh, com que vosté m' ha demanat tot lo que 's necessita pera escriure!...

En Miranius, jugant á gepas, ha fet mal á una criatureta. La mare d' aquesta li arreplega la pilota y el xicot la reclama plorant.

—¿Cóm s' entén, desvergonyit?... Vols que 't dongui la pilota, y si 't descuidas me matas la criatura.

En Miranius, tot decidit:

—Oh, es que vosté, de criaturas ne té sis, y jo de pilotas no més tinch que aquesta.

Aquest número ha passat per la censura gubernativa.

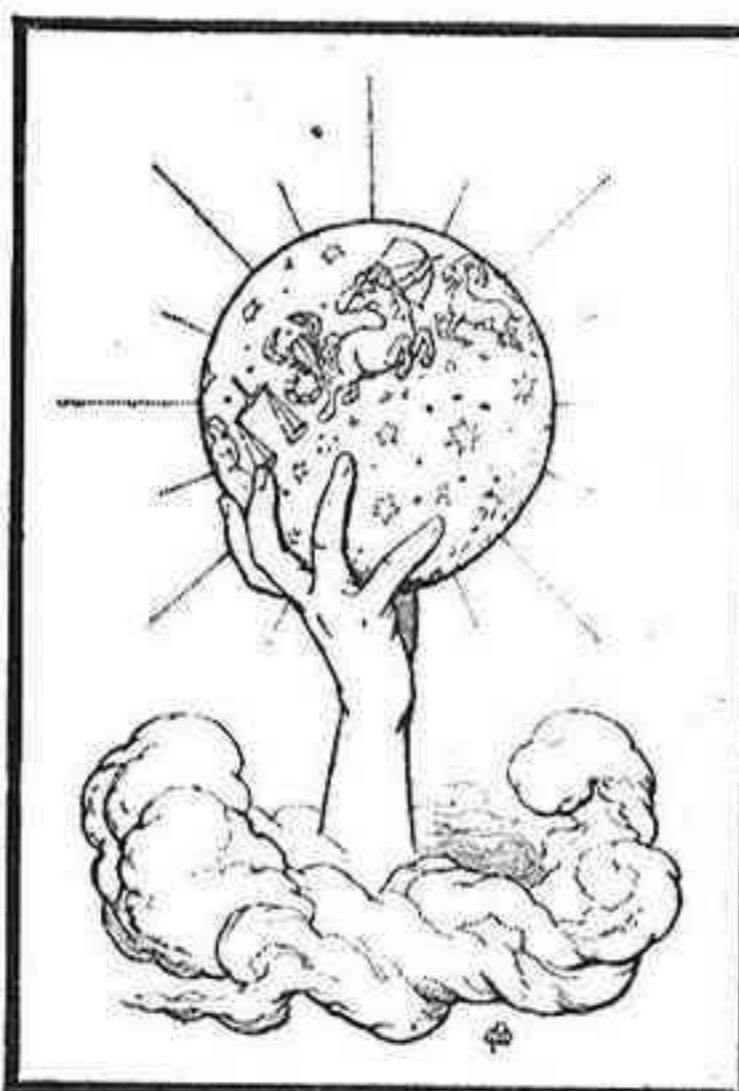
Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

AVISO

**Siguen activa-
mente los trabajos
de impresión del**

libro más popular

que en su género

se publica en Es-

paña

EL AÑO EN LA MANO

ALMANAQUE-ENCICLOPEDIA DE LA VIDA PRÁCTICA

para el próximo año 1910

EL AÑO EN LA MANO es completamente original, **único** que se publica en España que no es copia de los que aparecen en el extranjero un año antes, como lo ha reconocido el **Diccionario Universal ilustrado de J. Espasa, AUTORIDAD** en materias enciclopédicas.

EL AÑO EN LA MANO

para 1910 contendrá muchas más secciones que las publicadas en años anteriores y una infinidad de láminas en colores de interés mundial. **EL AÑO EN LA MANO**, que es el **único** almanaque-enciclopedia español que publica todo su texto y grabados inéditos, nuevo y original, formará un volumen de más de 500 páginas bien impresas y se venderá á Ptas. 1'50 encartonado, y á Ptas. 2 con elegante tapa en oro y relieve.

Pueden nuestros corresponsales formular el pedido

Edicions populars d'en SANTIAGO RUSIÑOL

Anant pel món
El Mistic
Oracions (Agotada)
Fulls de la vida (id.)
Els Jocs Florals de Canprosa
El bon policia
Monologs
La bona gent (Agotada)
Tartarin de Tarascó
El pati blau
El poble gris
La Mare
L'alegria que passa
La «Merienda» fraternal
L'Heroe
Llibertat!
La Fira de Neuilly
Els savis de Vilatrista
L'auca del senyor Esteve
L'Hereu Escampa
En Tartarin als Alps
La Llei d'Herencia
Aucells de pas
La Intellectual

Preu de cada obra: 1 pesseta

LIBROS DE UTILIDAD

El alcohol en la industria

Precio: 1 peseta

La aerostación moderna

Precio: 1 peseta

Los Rayos X y el Radio

Precio: 1 peseta

El electricista aficionado

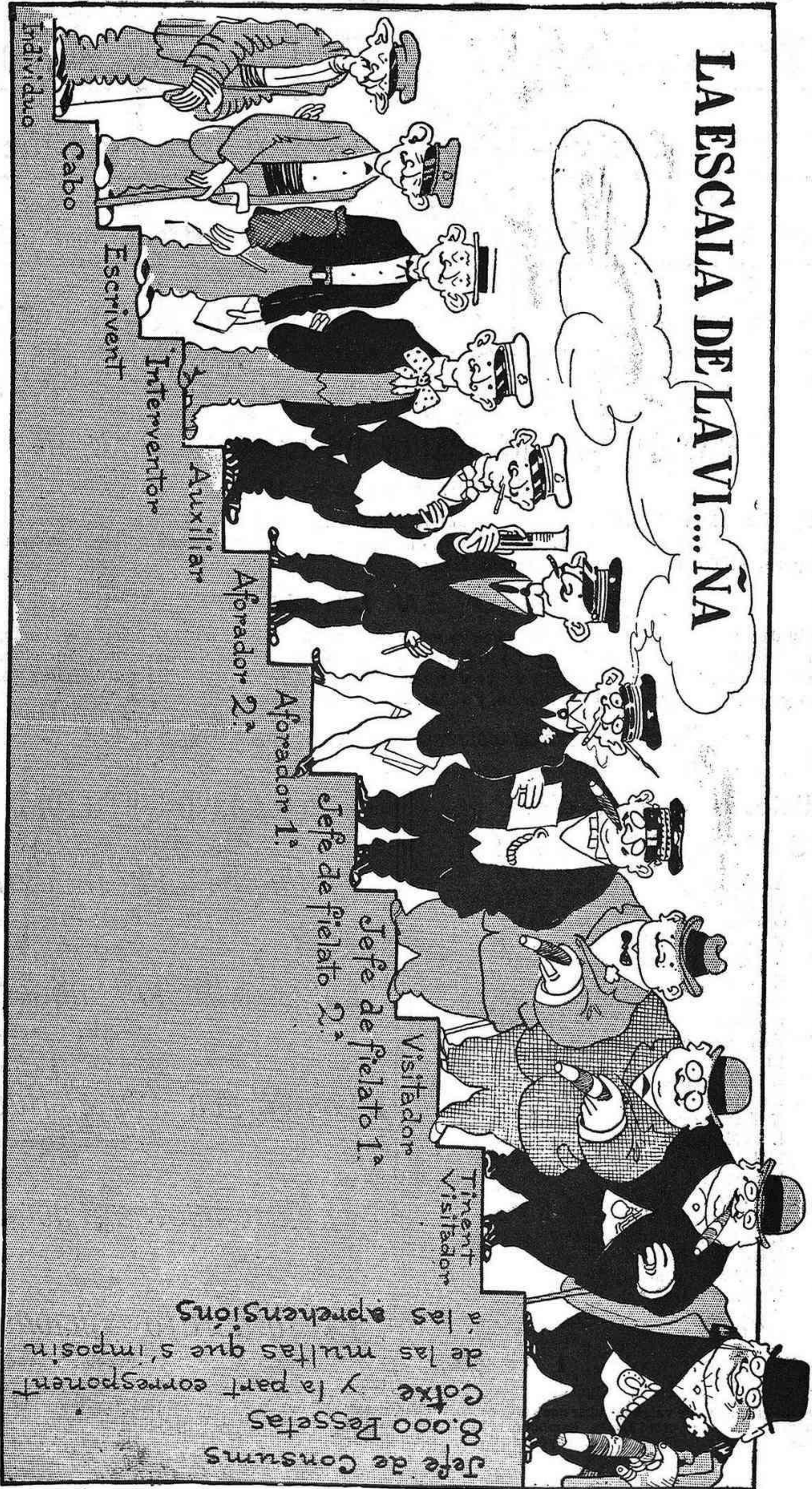
Precio: 1 peseta

El fotógrafo aficionado

Precio: 1 peseta

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certficat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

CURIOSITATS ADMINISTRATIIVES

Quadro que pot servir de mirall á tots els homes actius y laboriosos.